

ZAOBLJUBLJENA FLORIJANOVA PROCESIJA OB 200 LETNICI POŽARA V TRŽIČU

na god svetega Florijana, 4. maja 2011, ob 16. uri

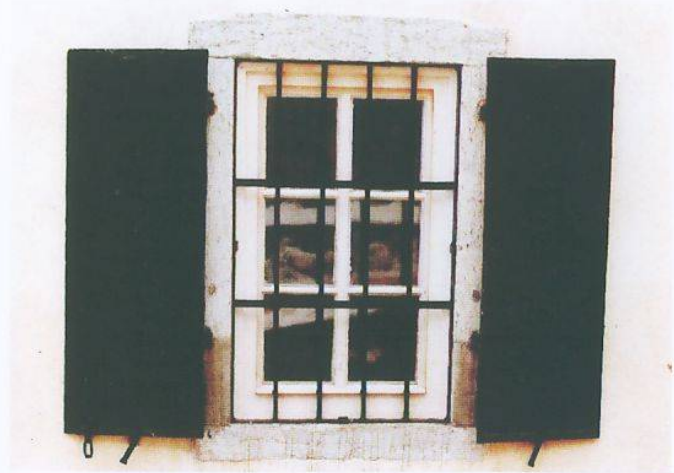
*Procesijo in slovesno somaševanje bo vodil
ljubljski nadškof in metropolit dr. Anton Stres.*

Tržiške posebnosti, nastale po požaru l. 1811:
kamniti podboji s stebri, balkoni, klasicistično
okrasje ...

... železna vrata in železne oknice (polkna)

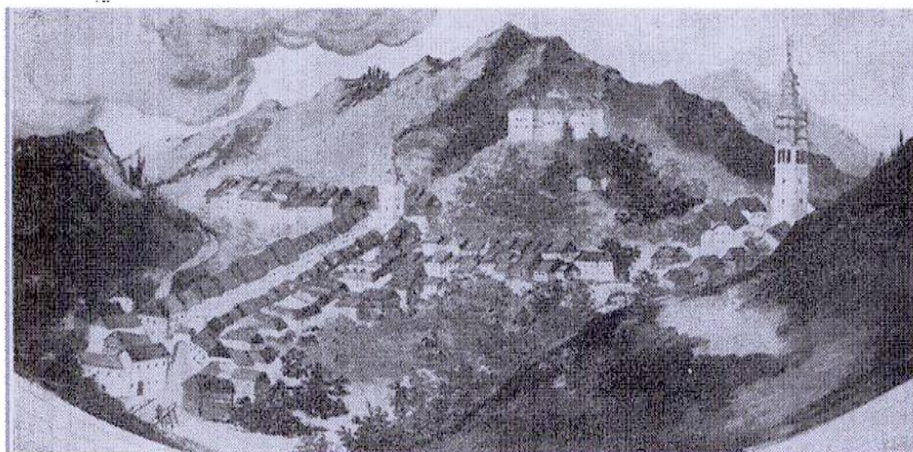
TRŽIČ, MESTO FUŽIN IN KOVAČIJ, JE VEČKRAT GOREL...

Ogenj je lahko človekov dober prijatelj in nepogrešljiv pomočnik, kadar uide iz ognjišča, pa mu lahko kot najhujši sovražnik povzroči veliko gorja in materialne škode. Zlasti trgi in mesta so bili nekdanj pogosto žrtve ognjenih zubljev. V veliki meri je bila temu kriva gradnja, saj je vsak lahko zidal po svoje, posebnih predpisov ni bilo, stavbe pa so bile lesene ali le na pol zidane in prekrite z lesenimi škodlami ali slamo. Ulice med njimi so bile ozke, hiše so se držale ena druge; ponekod so bile še vse do 17. stoletja brez dimnikov, tako da se je dim valil iz njih kar skozi odprtino v strehi. Ogenj so zvečer obvezno pogasili, ognjišče pa pokrivali z železnim pokrovom. Ponekod so imeli celo dogovor, da so z zvonovi dali znak, kdaj se mora ogenj pogasiti; če ta ni bil pogašen, so bile za to predpisane kazni. Skupne obrambe pred ognjem - gasilcev - še ni bilo.

V Trziču je ogenj večkrat pustošil. Eden večjih požarov je 6. oktobra leta 1689 upepelil 80 hiš z vsem imetjem - k sreči smrtnih žrtev takrat ni bilo. Kmalu so prebivalci postavili nove hiše, lesena vrata in okna so dobila železne obloge.

Na Layerjevi stropni freski v cerkvi Sv. Jožefa je bil upodobljen takrat obnovljen trg s 183 hišami. Žal je leta 1959 ta freska v požaru uničena, uničena pa je bila tudi vsa ostala cerkvena oprema, med njo trije imenitni baročni oltarji.

Tudi 5. novembra 1806 je okoli 23. ure v Trziču pogorelo 13 hiš. Na trgu so sicer živeli premožni ljudje, a so bili tudi ti zaradi uporabe ognja v fužinah in kovačijah v stalni nevarnosti, da jim požar vse uniči. Le pridnemu delu mnogih obrtnikov gre zasluga, da so vedno znova uspeli obnoviti pogorišča in naprej preživljati družine.

Trzič v Layerjevem času na uničeni stropni freski v cerkvi sv. Jožefa

NOČ GROZE OD 29. NA 30. MAREC 1811...

Dne 30. marca leta 1811 pa je Tržič zajel najbolj usoden požar v vsej njegovi zgodovini! Oglejmo si najprej, kaj je o požaru in obnovi zapisal v svoji knjigi **Zgodovinski drobc**i župnije Tržič Viktor Kragl, nato pa še nekaj poročil iz takratnega časa, ki so bili prav gotovo podlaga in vir njegovemu pisanju. Takole opisuje Kragl:

»Komaj so si nesrečni prebivalci nekoliko opomogli, je zadela Tržič nova nesreča, najhujša, kar jih pomni tržiška zgodovina: grozen požar v noči od 29. na 30. marec 1811, ki je uničil vsa poslopja na desnem bregu reke Bistrice.

Edino hiša št. 1 sedanje Mizarske ulice, takoimenovani Cekinov grad, je ostala nepoškodovana. Ogenj je nastal okoli pol dveh ponoči v kovačnici Matija Klanderja, v takoimenovani »Cajnarci« v »Zgornjem koncu«. Nepreviden delavec je zvečer pozabil v kovačnici zapreti železna vrata, ki so vodila h koči za oglje. Ker je tisto noč silno divjal severni veter, je kmalu oživel slabo pogašeno žerjavico in jo razpihal med oglje. V komaj četrt ure je bila vsled močnega vetra vsa desna stran trga v ognju. Polno ogorkov in plamtečih deščic je švigalo po zraku in vihar jih je zaganjal čez Zavrot na Dobje, kjer se je vžgal še gosto zaraščen gozd. Ognja omejiti ni bilo mogoče. Vsaka pomoč je bila brezuspešna. Vse, kar je moglo, je bežalo v sosednje vasi. Pri tem strašnem požaru je pogorelo 151 hiš, in nad 60 delavnic (največ kovačnic in usnjarn) in okoli 40 hlevov in gospodarskih poslopij. Najžalostnejše je pa bilo, da je 75 ljudi postalo smrtna žrtev ognja in dima. Nekaj ljudi je vsled zadobljenih opeklin ohromelo, nekateri so vsled prestanega strahu postali

mutasti. Največ smrtnih žrtev je bilo v sedanji hiši št. 11 na Glavnem trgu. Od družine branjevke, vdove Rozine Globočnik je preostal le najstarejši sin Urban, zgorela pa je mati, 3 njene dorasle hčere in sin Blaž, ki je bil krojač, s svojo ženo in 2-letnim sinom. V družini kovaškega pomočnika Jurija Šlegela, ki je s svojo ženo in tremi otročiči stanoval v tej hiši, so pa zgoreli vsi. Težko prizadeta je bila tudi Krivčeva družina, iz katere so zgorele tri že omožene hčere-matere številnih družin: Eva je bila poročena z J. Polakom v Vanderhovci, Katarina z Janezom Polakom v »Njivi« in Terezija pa z J. Mally-jem pri Pikcu. Matija Klander je imel nasproti kovačnice, v kateri je ogenj nastal, žrebljarnico »Vidence«, kjer je delalo 60 oseb, ki so vsi v bližini stanovali; od teh pa so se vsi rešili in so se še isto noč za vedno izselili v Kropo in Kamno Gorico. Ta grozen požar je bil popisan v »Telegraphe officiel« 1811, številki 28, 31 in 33. To poročilo pravi, da je bilo nad 1 milijon gold. škode in da se je poleg smrtnih žrtev izgubilo še 137 ljudi. – Ko je francoski guverner Marmont v Ljubljani slišal o neizrečeni nesreči, ki je zadela Tržič, je takoj poročal v Pariz in cesar Napoleon je dovolil za pogorelce 100.000 frankov iz vojaške blagajne. Ker je pa čez nekaj tednov tudi v Kranju

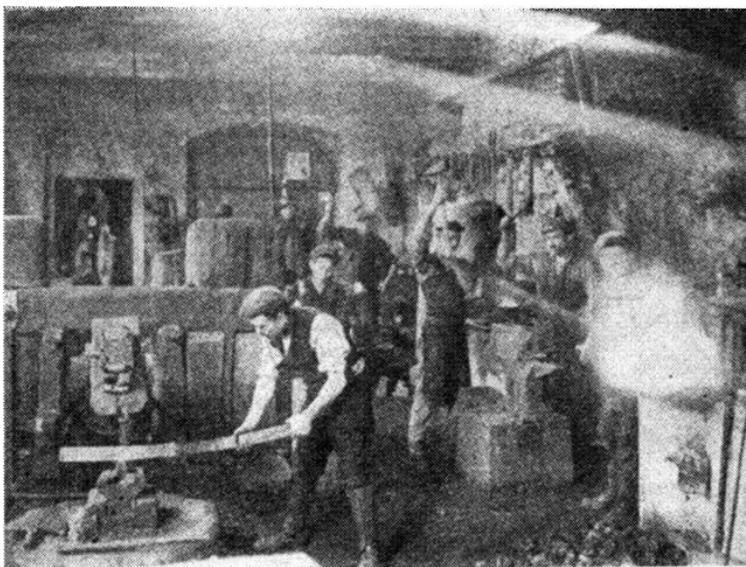

naredil požar veliko škode, je od te svote odpadlo za Trzič 70.000 frankov, za Kranj pa 30.000 frankov. Tudi iz drugih krajev so nesrečni pogorelci v Trziču prejeli izdatno podporo v živilih in denarju. – V žalosten spomin na grozen požar l. 1811 in v priporočilo, da bi Bog obvaroval Trzič pred podobno nesrečo, so se Trzičani zaobljubili praznovati sleherno leto god sv. Florijana kot zapovedan praznik s slovesno procesijo po trgu in skozi celo osmino okoli praznika s sv. mašo pred Najsvetejšim. – V veden spomin na žalostno noč od 29. na 30. marec 1811 je slikar Langus naslikal v podnožju slike sv. Florijana v stranskem oltarju župne cerkve oris velikanskega požara s kratkim besedilom.

Ljubezen do rodne grude in ljubezen do dela je dajala nesrečnim pogorelcem pogum, da so si začeli na pogorišču graditi nove domove. Pri zidanju novih hiš so skrbno skrbeli za varnostne naprave proti ognju. Zgradili so k hišam požarne zidove, na podstrešjih so napravljali železna vrata, okna so

oskrbeli z železnimi oknicami, kakršne vidimo še dandanes pri nekaterih hišah. Ravno te železne oknice so nekakšna tržiška posebnost. Celo nemški pisatelj Alban Stolz jih omenja v popisu svojega potovanja iz Nemčije čez Ljubelj v Trst in jih označuje kot nekako svetovno redkost. Mnogo hiš, zlasti po trgu, je dobilo pri vežnih vratih močne kamnite podboje, ki so ponekod izdelani v obliki ličnega stebrovja, kar je tudi nekaj pristno tržiškega.

Kmalu je na požarnih razvalinah zrasel nov, ličen Trzič, ki je v bistvu do današnjega dne ohranil svoje lice. Pač so marsikateri hiši v teku let prizidali n.pr. eno ali drugo nadstropje ali pa so ji hišno pročelje olepšali ali so ji izpred pročelja odstranili kamnito klop, katera je bila pred več leti skoro pred vsako hišo tudi kot posebna tržiška izrednost, toda kljub vsemu temu imamo dandanes Trzič, kakoršen je zrasel na levem bregu Bistrice po požaru iz leta 1689., na desnem bregu pa po požaru iz leta 1811.« (1)

Delo v kovačiji pri odprtem ognju

Obširno je o požaru poročal **Jakob Peharc**, njegov zapis je objavil Ivan Tomšič v Matičnem letopisu v sestavku: **Znamenitosti v Tržiču na Gorenjskem iz francoske dobe, str. 277 - 287.**

»Bilo je 30. dan meseca marcija 1811 l. Ta dan je bil za Tržičane dan neizmerne nesreče. Nekako o polu dveh po noči je začelo goreti v Klandrovi fužini »cajnarci«. Ogenj je nastal po nemarnosti necega delavca, ki se je zval na ime Sketelj. V četrť uri je bila vsa desna stran Tržiča v velikem plameni. Vsa človeška pomoč je bila zaman, in predno sta pretekli dve uri, bil je ves Tržič do mosta na veliki cesti kakor v ognjenem morji. Jedina Vobijeva hiša, ki je bila zelo nizka, ostala je nepoškodovana. Stara graščina je bila stoprav tretji dan prah in pepel. V tem grozovitem požaru je zgorelo 75 ljudij, ki so vsi zapisani v mrtvaški knjigi tržiške župnije. Pogorelo je 145 hiš, 100 delavnic in 9 kosaric (tovaren za kosé). Več ljudij je zgorelo zraven hiše na ulicah; drugi so se poskrili v kleti, kjer so se ali zadušili, ali pa na opeklinah žalostno smrt storili.

Ravno nasproti óne fužine, v kateri se je ogenj začel, imel je gosp. Matija Klander svojo žrebljarnico (kovačnico za žreblje). V ti žrebljarnici, na »Vodencah« po imeni, delalo je 60 delavcev. In čudno! Niti jeden teh delavcev ni bil od ognja poškodovan, nobenemu se ni zgodila niti najmanjša nesreča, vsi so jo bili popihali takój v začetku ognja nekaj v Kropo, nekaj pa v Kamno Gorico.

Proti 9. uri zjutraj je prišlo 6 francoskih žandarjev na konjih v Tržič zaradi izvršitve vojaškega novačenja.

Ker je pa pogorel tudi spodnji most, po katerem se pride po veliki cesti v Tržič, niso mogli žandarji drugače v trg, nego, da so jezdili preko njive Ignacija Cemeta, »Virje« imenovane. Kadar so žandarji videli velikansko pogorišče, nobeden si ni upal stopiti raz konja, nego obrnili so se na konjih in zdirjali naravnost nazaj v Kranj, da bi poročali o prežalostnem stanju Tržiča. Žandarji so imeli ukaz, da se iz tržiške županije vzame 16 mož kot dopolnitev ónih poprej k vojakom poklicanih, pa pobeglih vojaških novincev. Vsak, kdor je za vojaško rabo, bodi si neoženjen ali oženjen, mora se brez izjeme vzeti k vojakom.

Ko je francoski deželni poglavar slišal o strašni nesreči, ki je zadela ves Tržič in njegove prebivalce, oprostil je županstvo za to leto vojaškega novačenja. Na prošnjo guvernerja Marmonta v Parizu je dovolil Napoleon nesrečnim Tržičanom 100.000 frankov iz polkovnih blagajnic.

Ko je sedem tednov pozneje pogorel tudi spodnji del mesta Kranja, delili so poprej omenjeno, že privoljeno vsoto takó, da so dobili Tržičani 70.000, a mesto Kranj 30.000 frankov. Ves ta denar so dobili v Beljaku. Jarnej Mally in Urban Globočnik sta denarje prejela. To je bil velikodušen cesarski dar! Tudi je od več drugih mest prihajal denar, obleka in perilo, a iz kmetov žito, platno in hrana; vsi ti darovi so se razdelili med ponesrečene Tržičane. Po taki izdatni pomoči, posebno pa z obrtno pridnostjo

in živahno trgovino si je Tržič kmalu
opomogel in prišel do poprejšnjega

blagostanja.«

Župnijske kronike iz tistega časa ni, ohranjeno pa je **pismo tedanjega župnika Valentina Prešerna ljubljanskemu škofu:**

»Vaša škofovska milost! Prečastiti milostljivi g.g. ordinarij! Vaša škof. milost je gotovo slišala take in drugačne govornice o nedavnem požaru, ki je bil tod izbruhnil, vendar vse prav gotovo ne ustrezajo resnici, kot se ob takih priložnostih rado dogaja; kopica dogodkov, ki so zgrmeli na kup, mi nikakor ni dopuščala, da bi izpolnil svojo dolžnost in vaši škof. milosti poslal podrobno poročilo o njih. Napočil je pravkar 30. marec in začela je teči prva ura po polnoči, ko je bilo vse pogreznjeno v globoko spanje, kar izbruhne ogenj v zgornjem koncu trga v kovačnici za vlečenje železa žebjarne g. Matije Klandra. Takoj je od vseh strani privrelo ljudstvo, da bi v kali zadušilo pretečo nevarnost, a močan veter s severa, ki je silovito divjal ves prejšnji dan in to noč, je zoprval vsem naporom in trudu ter vsem posegom gasilcev. V kratkem času je kruto zagospodoval nad nesrečnim prebivalstvom, zakaj v teku tri četrt ure je bilo 151 hiš, več kot 100 delavnic in staj v pošastnih plamenih in v 2 urah so bile vse že skoraj golo pogorišče. Reševanje premoženja je bilo nemogoče in če je stopil kdo v hišo po suktnjo, so ga tudi prav gotovo pokopale pod seboj strašne ruševine. – V prilogi pošiljam vaši škof. milosti izvleček iz tukajšnje župnijske mrliške knjige s seznamom 73 ponesrečencev, ki so vsi ali

zgoreli, da so bili komaj podobni človeku, ali se zadušili v dimu in imeli na pokopališču tako žalosten videz, da se je človeku srce trgalo, ali pa so umrli nekaj dni nato zaradi notranjih posledic vnanjih zelo bolečih ožganin. Bilo je joka, tarnanja in tuljenja ljudi, ki je mejilo na obup in ga ni moč opisati in ki je mešalo velikonočno veselje (velika noč je bila to leto 7. aprila, požar pa na soboto pred cvetno nedeljo – op. prev.) z najbolj vročimi solzami in bilo neutolažljivo, ko toliko svojcev ni bilo več med živimi; dobrotljivi človekoljubi so s sodelovanjem svojih duh. predstojnikov nekolikanj osušili vroče solze jokajočih, ko so prinesli le-sém znatne zaloge živeža, da ga razdelimo. Mesto Kranj se je skupaj z našim g. dekanom izkazalo kot najboljši sosed, g. župnika iz Naklega in Šmartnega pod Šmarno goró sta lepo pomagala. G. župnika iz Šenčurja in iz Predoselj ter g. kurat s Primskovega so s svojimi darovi in z darovi svojih sosesk nasitili mnogo tukajšnjih lačnih ljudi, g. župnika iz Begunj in z Rodin sta poslala velikodušne prispevke in, kot slišim, bodo prispeli še iz mnogih drugih krajev dejanski dokazi pomoči, tako za tiste, ki jih je poškodoval ogenj in leže nevarno bolni, kot tudi za tiste, ki se v svoji revščini ozirajo s solznimi očmi prek hribov, od kod bo prišla pomoč, in ki veliko laže prenašajo breme, če čutijo

sočustvovanje drugih; medtem ko prosim vašo škof. milost, da oprusti, kar sem se iz polnega srca in v silni naglici tako otroško razpisal, mi je v veliko čast, da vam izrazim brezmejno spoštovanje.

Vaše škof. milosti najvdanejši služabnik Valentin Prešeren, župnik v Tržiču, 16. aprila 1811.» (2)

V uradnem listu takratnih Ilirskih provinc, *Telegraphe officiel des provinces Illyriennes*, pisanem v francoščini in italijanščini, so objavljena poročila Basellija, intendanta gornje Kranjske o zbrani denarni pomoči:

Kot sem vas že obvestil 2. tega meseca o grozljivem dogodku, ki je mesto Neumarktl spremenilo v pepel. Pisal sem Vam o velikem vtisu, ki so ga name naredili dobrotniki, ki so prišli na pomoč prizadetim od požara. Moje upanje ni bilo zaman. Darovi Francozov, prebivalcev Ljubljane in dveh okrajev so vredni 4.586 fr.(ankov), 6 c.(entov) in mnogi se morajo javno zahvaliti dobrotnikom zaradi tako visokih darov. Prosim Vas, da višino

darov skupaj s tem pismom uvrstite v naslednjo številko.

Imam čast, da Vas obvestim še o drugih darovih, ki bodo, tako upam, ublažili izgube, ki jih bodo prebivalci Tržiča (Neumarktl) utrpeli in ki dosejajo približno 1 milijon florintov: uničenih je 60 kovačij, strojarn in preskrbovalnic s hrano vseh vrst.

*Intendant gornje Kranjske
Baselli*

Sledi natančen spisek darov, ki so jih za prizadete zbrali posamezniki, različne državne ustanove in vojska. Poleg tega je naštetih še pomoč v obliki velikega števila zdravil, ki so jih dali farmacevtski apotekarji iz Ljubljane in hrana ter oblačila, ki so jo zbrali prebivalci Ljubljane in Kranja.

Drugo pismo, objavljeno v časopisu 14. maja, poroča takole:

Gospod direktor, imel sem čast, da sem se na Vas obrnil z mojim pismom z dne 13. aprila, ki ste ga hoteli uvrstiti v 31. številko in je izšla 17. dne istega meseca ter sem želel, da bi objavili nove dobrotnike, ki so pomagali prizadetim od požara v mestu Tržič. Tukaj priložen seznam dokazuje, da se dobrodelnost ni upočasnila in da so prebivalci vseh razredov, mest in

pokrajin poslali denar in pomoč vsake vrste. Pozitivne posledice tega so že opazne. Njihova srca so potolažena in mesto se pričinja dvigovati iz pepela. Brez dvoma bodo nova dobrodelna dejanja povečala prva in vsi tisti, ki so darovali, imajo sladko tolažbo, da so posušili solze obupa in povrnili obstoj uničenemu mestu, znanemu po svoji trgovini.

*Prosim Vas, gospod direktor, da tudi to pismo.
v naslednji številki Vašega časopisa
objavite tukaj priloženi seznam kakor*

*Intendant gornje Kranjske
Baselli*

Pismu zopet sledi priložen seznam posameznih darovalcev. Skupna vsota zbranega denarja je tokrat 2.100 fr. in 66 c. ter kurjava, obleke in platno. Skupna pomoč, ki jo je v denarju zbrala francoska intendatura, je torej znašala **6.688 fr. 3 c.** (3)

Poleg teh zapisov najdemo še nekaj podobnih, kot npr. sestavek »**Zur Geschichte von Neumarktl**« (K zgodovini Tržiča) duhovnika Petra Hicingerja, Tržičana v: *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain, redigirt von August Dimitz l. 1859.*

Ivan Mohorič poroča, da se je po požaru kraj zmanjšal po številu prebivalstva in obrtnih delavnic. Ostalo je le 160 meščanov. (4)

V **Zgodovini Kranja** pa piše Josip Žontar, da je 18. maja 1811 ob pol dveh popoldne izbruhnul požar, ki se je zaradi vetra hitro širil in uničil vasi Huje in Klanec, v Kranju pa je vse zgorelo 27 hišnim posestnikom. Škodo so ocenili na 300.000 frankov. Po požaru so se morali pri pozidavi hiš držati stavbnega reda, ki ga je predpisal 29. julija 1811 guverner Bertrand za Kranj in Tržič. (5)

OBNOVA MESTA PO POŽARU

Kljub pomoči, ki je prihajala v živilih in denarju, se je trg le s težavo obnavljal. Škode naj bi bilo prek milijon in pol frankov.

Kako plemenit je bil glavni avstrijski vojskovodja, maršal grof Radetzky, ki je imel rad Tržič, pove dejstvo, da je oskrbniku gradu Neuhaus naročil, naj Tržičane zaposli pri gradnji novega gradu, ureditvi parka in ribnika ter pogozditvi golega Kamneka. Za njihove plače pa naj uporabi celotno vsoto 6000 frankov, ki so jih grofu dodelili za pogorelo graščino. Tako so domačini – pogorelci dobili delo in zaslužek.

Kljub težkim časom so Tržičani v prihodnjih dveh letih morali v Holzapfelnovi hiši poleg Zg. Vogla v »založišče« dajati vino, kruh in meso. Francoski vojaki so dopoldne prihajali po hrano iz Pristave v Tržič in zmerjali Tržičane z avstrijskimi privrženci, popoldne med 15. in 16. uro pa so po hrano prihajali avstrijski strelci iz Ljubelja in govorili, da so Tržičani francoski privrženci. To je trajalo teden dni, potem je bil nekaj časa mir, čez čas pa so zopet prišli in zahtevali hrano.

Trg je bil počasi le pozidan, dobival je bogato klasicistično okrasje na pročelij hiš ter razne zanimive arhitekturne člene na podbojih iz peraškega tufa. Po občinski odredbi so morali lastniki hiš poskrbeti za požarne zidove, železna vrata na podstrešjih, železne polknice in pločevinaste zastirke strešnih lin tam, kjer so bila podstrešja prirejena za sušenje kož (npr. Mallyjeva hiša na Trgu svobode 5). Našteti železni deli so danes najbolj vidni na dvorišču hiše na Koroški 7 – Boncljeva hiša. Žal le, da te redke ostanke nekdanje protipožarne zaščite, ki so še ostali na nekaterih hišah, danes premalo cenimo, čeprav so neke vrste evropska posebnost, predvsem pa sad kvalitetnega dela nekdanjih domačih kovačev.

Župnik Valentin Prešeren je po nagovarjanju župljanov leta 1808 začel graditi novo župnijsko cerkev, a so morali dela zaradi vojske, zasedbe Francozov in požara leta 1811 za nekaj časa ustaviti. Vnovič so se lotili zidave leta 1815 in oktobra tega leta že opravili v njej prvo sveto mašo. Cerkev je bila posvečena šele leta 1836.

Iz obdobja obnove Tržiča po požaru se je v hiši na Koroški cesti 20 ohranilo 50 cm dolgo razpelo, ki ga je tesar pritrdil v slemensko čelo ostrešja. Izdelek kaže, kako so bili tesarji res mojstri svoje obrti. Križ je narejen iz špirovca-smrekovine, trup Križanega pa iz macesna, torej iz materiala, ki so ga uporabili pri gradnji ostrešja. Križi na podstrešju so varovali hišo pred raznimi nesrečami (požari) in klicali Božji blagoslov.

ZAOBLJUBLJENA PROCESIJA

Kakor poroča Viktor Kragl, so se po požaru Tržičani zaobljubili, da bodo vsako leto slovesno praznovali god sv. Florijana, zavetnika proti ognju, s posebno osmino, procesijo in slovesno sveto mašo. Tudi gasilci, ki so leta 1883 v Tržiču ustanovili Gasilsko društvo, so god sv. Florijana vzeli za svoj praznik. V Avstro-Ogrski in tudi med obema svetovnjima vojnoma so se te obljube držali na najbolj svečan način. God sv. Florijana je bil za Tržič slovesni praznik, tržiške tovarne in obrtniki tisti dan niso delali. Tistemu, ki se tega ni držal, pa so ljudje vedeli povedati, da bi se mu lahko kaj hitro zgodilo podobno kot onemu čevljarskemu obrtniku, ki je delal na Florijanovo leta 1937. V njegovi delavnici je namreč zagorelo prav takrat, ko je po mestu šla Florijanova procesija. Ta je morala zaradi tega čez Virje v cerkev, gasilci pa so medtem hiteli v Cerkveno ulico gasiti požar.

Težje je bilo držati obljubo med okupacijo in po vojni. Prostega dne ni bilo, župnik je slovesneje opravil sveto mašo, včasih pa so verniki šli v procesiji trikrat okoli župne cerkve.

Od leta 1993 pa gre procesija zopet »po starem«: od znamenja svetega Florjana pri gasilskem domu na Balosu po trgu skozi »gaso« in po Cerkevni ulici do župnijske cerkve. V procesiji gredo za kipom svetega Florijana, ki ga nosi gasilec, najprej prapori gasilskih društev v občini, nato gasilci v uniformah, tržiško farno ali kovaško bandero, na katerem sta podobi sv. Florjana in sv. Eligija, sledi godba, pevci, duhovščina in domačini. Ponavadi župnik povabi k tej slovesnosti kakšnega uglednega gosta ali škofa, redno pa se procesije udeleži tudi župan. Med procesijo pojemo litanije vseh svetnikov, vmes pa igra godba. Slovesna sveta maša v čast svetemu Florijanu s prošnjo, da varuje naš kraj časnega in večnega ognja, pa je za vse umrle gasilce in gasilke.

Leta 2007 je bilo še posebej slovesno, saj smo obnovili in na častno mesto v cerkvi postavili obnovljeni baročni srebrni kip Karmelske matere Božje; žal le, da ga zaradi dežja nismo mogli nositi v procesiji. Slovesnost je vodil stolni kanonik mons. Franci Petrič.

Letos, ko obhajamo 200 letnico uničujočega požara in zaobljubljene procesije, pa smo poskrbeli za obnovo stranskega oltarja svetega Florijana, na katerem je slika, ki je poseben zgodovinski dokument, saj je na njej slikar Matevž Langus upodobil goreč Tržič iz leta 1811 in v nemščini zapisal osnovne podatke o posledicah požara.

Zbrala in napisala: Marija in Mihael Petek

Viri:

- 1) Viktor Kragl, Zgodovinski drobci župnije Tržič, Tržič 1936, str. 14-16
- 2) Jože Rakovec, 650 let Tržiča, Glas, 13. marca 1971, str. 6
- 3) Telegrafo officiale Provincie Illiriche, 15. maj 1811, št. 31; 17. april 1811, št. 46, 18. junij 1811
- 4) Ivan Mohorič, Zgodovina obrti in industrije v Tržiču, Mestni muzej v Tržiču 1957, str. 24-25
- 5) Josip Žontar, Zgodovina mesta Kranja, Kranj 1939, str. 289

SMRTNE ŽRTVE V POŽARU LETA 1811

Na oglasno desko pod zvonikom so včasih za vsak dan v letu obešali posebne kartone z imeni pokojnih, ki so tisti dan umrli in jih na tak način priporočali v spomin in molitev. Na kartonu za 30. marec so napisane naslednje žrtve požara:

**MOLIMO ZA RAJNE, KI SO PRI POŽARU DNE 30. MARCA 1811
ZGORELI OZIROMA SE ZADUŠILI:**

na h. št. 116 – Ljubeljska 8:

1. Erloh Andrej, 35 leten trgovec, oženjen

na h. št. 111 – Cerkvena 1b:

2. Poprijan Gašper, 27 leten oženjen lastnik fužine

na h. št. 14 – Ljubeljska 11:

3. Mally Matija, 50 leten oženjen usnjarski mojster

na h. št. 39 – Glavni trg 8:

4. Mally Jakob, 60 leten samski usnjarski pomočnik
na h. št. 31 – Glavni trg 17:

5. Majeršič Urban, 33 letni oženjen usnjar
na h. št. 154 – Za Mošenikom 3:

6. Noč Valentin, 57 leten usnjarski pomočnik
na h. št. 33 – Glavni trg 13:

7. Theuerschuh Lukež, 30 leten samski usnjarski pomočnik
na h. št. 34 – Glavni trg 11:

8. Globočnik Rozina, roj. Korošic, 68 letna vdova trgovka

9. Eva, 23 letna njena samska hči

10. Margareta, 25 letna njena samska hči

11. Marija, 32 letna njena samska hči

12. Blaž, krojač, 42 leten njen oženjen sin

13. Marija, roj. Smolej, 42 letna njegova žena

14. Frančišek, njihov 1 ½ leten zakonski sin

15. Šlegel Jurij, 31 leten oženjen kosar

16. Terezija, roj. Slapar, 33 letna njegova žena

17. Elizabeta, 6 letna njihova hči

18. Katarina, 4 letna njihova hči

19. Marija, 1 ½ letna njihova hči

na h. št. 126 (ob Ljubeljski cesti, hiša pod gradom, ki je ni več):

20. Zadražnik Lukež, 60 letni oženjen kosar

21. Margareta, roj. Maloret, 48 l. njegova žena

22. Elizabeta, 11 letna njihova hči

23. Fortunat, 3 leten njihov sin

na h. št. 127 – Ljubeljska 26:

24. Jabornig Jožef, 58 l. oženjen nogovičarski mojster

25. Marija, roj. Židanek, 54 l. njegova žena

na h. št. 118 – Ljubeljska 12:

26. Mavc Frančišek, 61 l. oženjen čevljarski mojster

27. Ivana, roj. Pollak, 56 l. njegova žena

28. Terezija, 26 letna njihova samska hči

29. Marija, 28 letna njihova oženj. hči. zak. žena krojača Ant. Debelak-a
na h. št. 154 – Za Mošenikom 3:

30. Primožič Andrej, 31 leten oženjen usnjar

31. Terezija, roj. Polaj, 30 letna njegova žena

32. Urban, 2 leten njihov sin

33. Primožič Lucija, 33 l. samska sestra gospodarja

34. Polaj Marija, 26 l. samska sestra gospodinje

na h. št. 54 – Cerkevna 4:

35. Meglič Ivana, roj. Šarabon, 39 l. oženjena gospodinja

36. Šarabon Terezija, 37 l. njena samska sestra

37. Šarabon Marija, 34 l. nj.s.sestra; hčere Janez-a Šarabon, nogavičarja in
Marije r. Slapar

na h. št. 166 – Blejska 9:

38. Polc Roza, roj. Kocjančič, 38 letna oženjena kosarjeva žena

39. Kocjančič El., 22 l.nj.s.sestra; hčeri Franc-a Kocjančič, sod. in Jere r. Slapnik

na h. št. 31 – Glavni trg 17:

40. Erloh Neža, roj. Polc, 35 l. krojačeva žena

41. Polc Franciška, 28 l.nj.s.sestra; hčeri Jurij-a Polc, kosarja in Uršule roj.
Stržinar

na h. št. 55 – Cerkevna 6:

42. Dobrin Doroteja, roj. Erloh, 30 letna žena čevljarskega mojstra

43. Erloh Marija, njena mati, vdova Kovačič, roj. Miklavčič, 65 l. vdova

na h. št. 115 – Ljubeljska 6:

44. Ahačič Uršula, roj. Počivalnik, 54 letna dninarjeva žena

45. Marija, 20 letna njena samska hči

na h. št. 11 – Pollakova 1:

46. Kališnik Elizabeta, roj. Papov, 51 letna vdova nogavičarskega mojstra

47. Marija, 17 letna njena samska hči

na h. št. 170 – Glavni trg 3:

48. Polc Neža, roj. Šlegel, 70 l. vdova kosarja

49. Jožefa, 39 letna njena samska hči

na h. št. 33 – Glavni trg 13:

50. Mally Terezija, roj. Polc, 42 letna žena usnjarskega mojstra

na h. št. 12 – Ljub 17:

51. Pollak Eva, roj. Polc, 58 letna žena usnjarskega mojstra

na h. št. 25 – Glavni trg 27:

52. Pollak Katarina, roj. Polc, 50 letna vdova kosars. mojstra; vse hčere
Gašpar-ja Polc, lastnika fužin in Katarine roj. Theuerschuh;

53. Neža, 21 letna njena samska hči

na h.št. 171 – Glavni trg 4:

54. Tekster Apolonija, roj. Polc, 60 letna žena ključavničarskega mojstra
na h. št. 48 – Glavni trg 22:

55. Kališnik Terezija, roj. Mavc, 60 letna vdova nogavičarskega mojstra
na h. št. 168 – Blejska:

56. Kavčič Marija, roj. Erloh, 37 letna žena čevlj. mojstra in noč. čuvaja
na h. št. 116 – Ljubeljska 8:

57. Čarman Marija, roj. Hrastnik, 62 l. vdova
na h. št. 127 – Ljubeljska 26:

58. Klemenčič El., roj. Čarman, 49 l. vdova
na h. št. 119 – Ljubeljska (bivša hiša med sed. 12 in 14):

59. Oblak El., roj. Pavlič, 53 l. čevljarjeva vdova
Na h. št. 110 – Cerkvena 3:

60. Primožič Marija, roj. Slapar, 39 letna žena kovaškega pomočnika
na h. št. 108 – Cerkvena 7:

61. Toporiša Helena, roj. Pollak, 75 l. vdova
na h. št. 107 – Cerkvena 5:

62. Šarabon Elizabeta, roj. Radon, 67 letna vdova, nogavičarka
na h. št. 85 – Dol. 3 (kamor je bila opečena prenešena):

63. Wissiag Doroteja, 57 letna vdova
na h. št. 117 – Ljubeljska 10:

64. Eker Marija, 59 letna gostačka

65. Srobotin Uršula, 57 letna gostačka
na h. št. 55 – Cerkvena 6:

66. Ahačič Magdalena, 57 letna samska delavka
na h. št. 119 – Ljubeljska (bivša hiša, ki je stala med sed. 12 in 14)

67. Kavčič Elizabeta, 44 letna samska delavka
na h. št. 39 – Glavni trg 8:

68. Klander Elizabeta, 19 letna sam. služkinja pri svoji teti Magdaleni Mally
na h. št. 15 – Ljubeljska 9:

69. Meglič Jedert, 25 letna samska služkinja
na h. št. 108 – Cerkvena 7:

70. Kermičar Elizabeta, 13 letna hči Ožbalta in Apolonije, roj. Šarabon
na h. št. 34 – Glavni 11:

71. Pollak Katarina, 5 letna hči Andreja in Katarine roj. Napret
na h. št. 15 – Ljubeljska 9:

72. Kajdiž Kajetan, 7 mesecev star zak. otrok Franc-a, bivšega graščinskega
oskrbnika in Marije roj. Erloh

na cesti:

73. Nepoznan približno 7 leten deček

Florijanova procesija med leti 1930 – 1933 ...

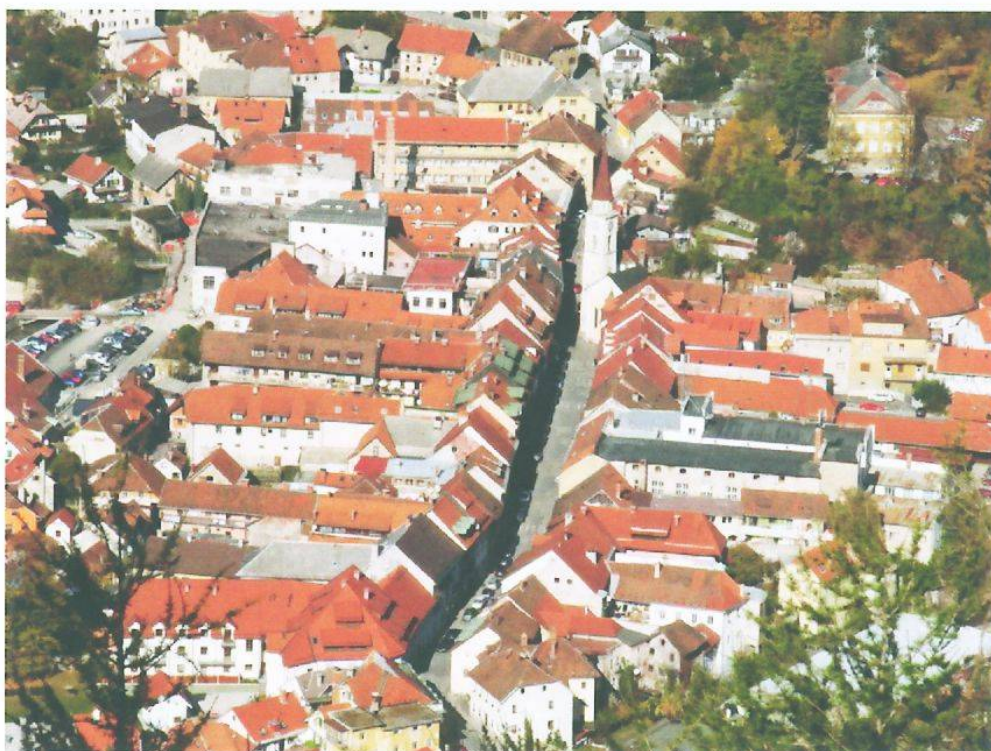
... in leta 2006

Izšlo kot priloga CERKVENEGA GLASNIKA
Uredil in odgovarja: mag. Roman Starc, župnik
Tisk: SALVE, Rakovnik

Tržič, v aprilu 2011

Slikar Matevž Langus je leta 1846 na spodnjem delu slike sv. Florijana za stranski oltar v župnijski cerkvi naslikal prizor gorečega Tržiča z napisom v nemščini: *»Leta 1811, dne 30. marca ponoči ob ½ 2. uri je pogorel trg s 151 hišami, 100 delavnicami in hlevi; močan severni veter je ogenj tako razpihal, da je 75 ljudi izgubilo svoje življenje; njihova imena so zapisana v mrliški knjigi.«*

Trg danes